

Orchestrální koncert Ensemble Opera Diversa **PREMIÉRA Komorní symfonie č. 2 a KŘEST nového CD**

Tisková zpráva, 22. ledna 2016, Brno

V rámci prvního koncertu Ensemble Opera Diversa v roce 2016 bude představeno **první CD souboru** s hobojevým a klavírním koncertem Jana Nováka (1921–1984), které Ensemble Opera Diversa nahrála pod taktovkou Gabriely Tardonové na podzim roku 2015 s Alicí Rajnohovou a Vilémem Veverkou. Při této slavnostní příležitosti se oba sólisté setkají v **Komorní symfonii č. 2**, kterou **pro tuto příležitost napsal Ondřej Kyas**.

Alice Rajnohová provede zmíněný *Klavírní koncert* Jana Nováka, Vilém Veverka pak skladbu *pro P.A.S.ti*, kterou na objednávku Ensemble Opera Diversa napsal Ondřej Štochl. Úvodem koncertu zazní *Odarum concentus*, půvabné dílo pro smyčcový orchestr od Jana Nováka.

Program

Jan Novák: *Odarum concentus* pro smyčcový orchestr 13´

Ondřej Kyas: *Komorní symfonii č. 2* pro hoboj, klavír, perkuse a smyčce 21´
(PREMIÉRA)

—
Ondřej Štochl: *pro P.A.S.ti* pro smyčce a hoboj 12´

Jan Novák: *Koncert pro klavír a smyčcový orchestr* 30´

orchestr Ensemble Opera Diversa, koncertní mistr **Jan Bělohávek**

Alice Rajnohová, klavír

Martin Opršál, perkuse

Vilém Veverka, hoboj

Gabriela Tardonová, dirigentka

PREMIÉRA Komorní symfonie č. 2 a KŘEST nového CD

středa 10. 2. 2016 v 19.00

Reduta (Mozartův sál), Zelný trh 4, Brno

Vstupenky (150 / 80 Kč) jsou k dostání v předprodeji Národního divadla Brno.

Více na:

www.operadiversa.cz

www.ndbrno.cz

Kontakt:

Vladimír Mañas

umělecký vedoucí Ensemble Opera Diversa

mobil: +420 777 948 214

e-mail: vladimir.manas@gmail.com

Koncert se uskuteční ve spolupráci s Národním divadlem Brno a za finanční podpory Ministerstva kultury a statutárního města Brna. Na vydání CD finančně přispěl také program Partnerství OSA.

MINISTERSTVO
KULTURY

K programu

Jan Novák (1921–1984) studoval skladbu nejdříve u Viléma Petrželky na brněnské konzervatoři. Během pobytu v USA mu byli učitelé Aaron Copland a Bohuslav Martinů. Především Martinů výrazně ovlivnil jeho skladatelské myšlení. Vedle komponování se intenzivně věnoval studiu středověké latiny a antické literatury, což se ve velké míře promítlo v jeho kompozicích. Je respektován pro svou technickou vyspělost, živelný rytmus a smysl pro formální výstavbu.

Odarum concentus pro smyčcový orchestr (1973) opět odkazuje k Novákově hlavnímu inspiračnímu zdroji – latinské poetice. Podnětem se skladateli stalo patero čtyřverší z Horatiovy první knihy Písní. V pěti kontrastních větách napětí udržuje proměnlivé metrum související s rytmem veršů, pizzicativé běhy a naléhavá barevnost. Repetované motivy dodávají skladbě řád a ctí svou textovou předlohu. Provozovací materiál k *Odarum concentus* poskytlo Nakladatelství Českého rozhlasu.

Koncert pro klavír a smyčcový orchestr (1949) začal Novák psát ještě před odjezdem do USA, jeho instrumentaci dokončil u Coplanda. Pod dohledem Martinů zřejmě v koncertu provedl rozsáhlejší změny. Po návratu do ČSR věnoval toto dílo své ženě Elišce, která jej také premiérovala. Koncert má tři části: I. Allegro sostenuto. Allegro con spirito – II. Andante pastorale – III. Allegro. Vliv Martinů je nejvíce patrný v druhé větě. Pastorale je útvarem, který si Novákův učitel velmi oblíbil. Charakteristické prvky pastorale, tedy trochejské metrum, houpavý ráz evokující ukolébavku a čisté, jasné harmonie, pojal Novák pod vedením Martinů vlastním tvůrčím způsobem. V první větě se v klavírním partu setkáváme s poměrně tradiční sazbou, často se zde objevují charakteristické běhy, klavír a orchestr místy tvoří spíše dialog. V několika pasážích dochází k časté změně metra, která je pro Novákův kompoziční styl typická. Autor působivě pracuje s různými polohami nástrojů, na delší ploše rozeznívá klavír v hluboké poloze, s níž později kontrastují vysoké tóny houslí. Třetí věta zpočátku plyne v téměř neustálém pohybu, klavírní part je zde technicky nejnáročnější. V klidnější části *Un poco meno mosso* se klavír nejdříve zcela odmlčí a dále se ubírá v harmonických pasážích. Tempo I. opět vnáší do skladby hybnost. V brilantním klavírním partu se nakonec objevuje také kadence.

Provozovací materiál ke *Klavírnímu koncertu* laskavě poskytla Konzervatoř Brno.

Ondřej Kyas (1979) se pohybuje na rozhraní různých žánrů, v rámci Ensemble Opera Diversa se profiloval především jako vynikající autor (mini)oper. Nepřehlédnutelná či spíše nepřeslechnutelná je jeho kompoziční zkušenost a dovednost ve zhudebnění jakéhokoli textu. Jakkoli je Kyasova hudební tvorba zcela současná, zůstává přístupná, srozumitelná a nezříká se emotivní roviny. Klíčovým autorovým dílem je v tomto směru jeho celovečerní zhudebnění středověké sekvence *Stabat Mater*, v menším obsazení pro sbor a smyčce později zhudebnil také kantikum *Magnificat* a hymnus *Te Deum laudamus*. Pro orchestr Ensemble Opera Diversa napsal také několik čistě instrumentálních skladeb (*Komorní symfonie č. 1 a č. 2, Melodie, Introitus*). Na objednávku britského Ensemble 10/10 napsal klavírní kvintet *Strange Kind of Happiness*, premiérováný v roce 2012 v Liverpoolu.

Autorský komentář

Komorní symfonie č. 2 zatím patrně nejvíce odpovídá mé koncepci ryze instrumentální hudby jakožto „abstraktního dramatu“. Dlouho jsem váhal, není-li to přece jen spíše (troj)koncert, nebo nemám-li skladbě vymyslet nějaký konkrétnější název, ale nakonec jsem se rozhodl ponechat významovou rovinu zcela na posluchači. Upřímně řečeno, koncerty (jako žánr) nemám příliš v lásce: nevyhovuje mi obvyklá koncepce, kdy je pozornost zcela upřena na sólistu, jeho part a jeho výkon a orchestrální doprovod zde funguje jako nutná „výplň“ či „pozadí“ sólových exhibic. (Samozřejmě jsem si dobře vědom, že z dramaturgického hlediska je tento systém velmi funkční, zvláště v oblasti soudobé hudby, kdy se charismatický sólista stává základním článkem komunikačního řetězce mezi autorem a posluchači a dodává v zásadě abstraktnímu zvukovému proudu žádoucí „polidšťující“ rozměr, často už jen díky svému fyzickému výkonu na hranici lidských možností.) Označení „symfonie“ pro mě znamená především dynamickou formu snažící se o jakousi imanentní hudební naraci, vyprávění příběhu – sice abstraktního, ale příběhu.

Ondřej Kyas

Ondřej Štochl (1975) vystudoval hru na violu na Pražské konzervatoři a skladbu na Akademii múzických umění u Marka Kopelenta. Během studií se zúčastnil mnoha skladatelských kurzů, například u Paula Měfana či Guye Reibela. Mimo kompoziční činnost se zdokonaloval v interpretaci soudobé hudby. V současné době se věnuje tvorbě komorních a orchestrálních skladeb, v posledních letech se prosadil především jako autor rozsáhlých prostorových kompozic. Se skladbou *Modrá – čistá a křehká* zvítězil v roce 2011 v soutěži Nuberg. Ensemble Opera Diversa tuto skladbu uvedl v brněnské premiéře v červnu 2012. Pro Velikonoční festival duchovní hudby Brno 2013 vytvořil prostorovou kompozici *...vlídnost...světlo duše*, která se setkala s velkým úspěchem. Jeho tvůrčím zázemím je Komorní soubor a skladatelské sdružení Konvergence, kde působí jako umělecký vedoucí, skladatel a violista. Věnuje se také pedagogické činnosti – na Konzervatoři Jana Deyla v Praze vyučuje kompozici a hudebně teoretické předměty. Jako lektor se účastní kompozičních kurzů Postfest v Kroměříži. Dílo *pro P.A.S.ti* poprvé uvedli Ensemble Opera Diversa a Vilém Veverka pod taktovkou Roberta Kružíka 18. listopadu 2014.

Autorský komentář

Tématem mé skladby jsou propasti a pasti okolo lidí s PAS – poruchou autistického spektra. Jako by byli odrazem povrchnosti naší komunikace i hloubky vnitřní samoty, která je s každou novou generací stále méně snesitelná. Schopnost domluvit se s nimi, pochopit, jak jsou citliví a jak moc potřebují nebýt sami, totiž předpokládá schopnost přiblížit se jim – tak, jak to lze. To znamená zájem o ně samé. Účast na jejich vnitřním světě.

Skladba je vzkazem pro ty postižené, s nimiž se setkávám nejčastěji – lidem s Aspergerovým syndromem. Nemůže být jen pozitivní, vzájemné pochopení alespoň některých zúčastněných v ní je sice úplné, ale o to řidší. Převládá odstup, nepochopení, zdvořilé ignorování... Naše společnost s takto postiženými také navenek zachází slušně, aby jim s pokryteckým úsměvem připravovala obtížně překonatelné propasti či přímo pasti. Nevím, jestli je to pro nás pohodlné, rozhodně to není čisté ani moudré – nebojím se dnes častý přístup k odlišujícím se jedincům označit přímo jako zdvořilostní hyenismus. A tak mě napadá, že právě „Aspíci“, jak se lidem s Aspergerovým syndromem přezdívá, nám ukazují důležitou možnost, jak si uchovat zdravý rozum a nalézt vnitřní čistotu – jim často (mezi námi vytvořenými propastmi) nic jiného než ideje ani nezbyvá. Říkají nám možná, že musíme nalézt odvahu jít proti trendům dnešní mezilidské komunikace vedoucím ke zdvořilostním frázím, budování konformní bezchybné image. To je silný vzkaz pro naši bezdotykovou, on-line žijící společnost. Zvláště v době, kdy raketově vzrůstá spotřeba antidepresiv u těch, kteří neznají nic víc, než „být in“...

Ondřej Štochl

O interpretech

Klavíristka **Alice Rajnohová** je absolventkou Janáčkovy akademie múzických umění v Brně ze třídy profesora Zdeňka Hnáta. Studovala také u Bernarda Ringeissena na Conservatoire National de Région v Paříži, kde splnila závěrečné zkoušky s nejvyšším ohodnocením a získala tak Médaille d'Or a Prix d'Excellence. Během svých studií získala řadu ocenění na národních i mezinárodních soutěžích, např. 1. místo ve Smetanově soutěži v Hradci Králové, 1. místo na Prague Junior Note, 3. místo na Beethovenově soutěži v Hradci nad Moravicí, 2. místo na soutěži A. B. Michelangeliho v italském Desenzanu del Garda nebo Cenu M. Ravela v soutěži A. Casagrandeho v Terni rovněž v Itálii. Vedla interpretační kurzy v Olomouci, v Sarajevu a v Soulu. Její koncertní činnost zahrnuje koncerty sólové, komorní i s orchestrem. Dlouhodobě spolupracuje s Filharmonií Bohuslava Martinů ve Zlíně a s Českým rozhlasem, pro který natočila již celou řadu snímků, zejména s hudbou českých autorů 20. století. Vyučuje klavírní hru na Konzervatoři Evangelické akademie v Olomouci. Pedagogicky působí také na JAMU v Brně, kde v roce 2013 dokončila doktorské studium. Tématem její disertační práce bylo klavírní dílo Vítězslavy Kaprálové. Skladatelčin jediný *Klavírní koncert* Alice Rajnohová natočila spolu s dalšími skladbami na CD, které vyšlo u firmy Radioservis v roce 2011 a ihned získalo mimořádně pochvalné recenze nejenom u nás, ale i ve světě.

Martin Opršál začal hrát na bicí nástroje ve věku desíti let. Po studiích na konzervatoři, během nichž se stal členem Filharmonie Brno, Mezinárodního orchestru Gustava Mahlera a Orchestru Evropské unie (spolupráce s dirigentem Claudio Abbadem), dále studoval na Janáčkově akademii múzických umění, kde nyní působí pedagogicky jako docent v oboru melodických bicích nástrojů a komorní hry a je vedoucím katedry bicích nástrojů. Byl jedním ze zakládajících členů Středoevropského souboru bicích nástrojů DAMA DAMA a zvítězil s ním v mezinárodní soutěži bicích orchestrů v Nizozemsku.

Jeho hudební prioritou je hra na marimbu. Cílevědomě uvádí na svých sólových koncertech v českých nebo světových premiérách skladby napsané pro tento nástroj. Vede semináře o interpretaci soudobé hudby pro marimbu a je zván do porot interpretačních soutěží. Je vyhledávaným interpretem soudobé komorní hudby. Spolupracuje také na multižánrových projektech; mimo jiné se podílel na dvou CD Ivy Bittové či na nahrávce symfonie *Stories of the Danube* jazzové legendy Joe Zawinula.

Martin Opršál účinkoval sólově či v ansámblech na řadě koncertů a hudebních festivalů v zemích střední a západní Evropy, v Japonsku a Koreji. Natočil a vydal CD *Reverberations* se sólovou a komorní hudbou pro marimbu.

S Ensemble Opera Diversa spolupracuje pravidelně, spolu s Martinem Kleiblem (jako OK Percussion Duo) se podíleli na koncertním projektu Barvy míst (listopad 2013, s premiérou komorního oratoria *Inno Chana* Františka Emmerta) i provedení *14. symfonie* Dmitrije Šostakoviče 2. 11. 2015.

Přední český hobojista **Vilém Veverka** absolvoval Pražskou konzervatoř a Akademii múzických umění, navštěvoval kurzy významného hobojisty Jeana-Louise Capezzaliho. Důležitým impulsem mu bylo účinkování v Gustav Mahler Jugendorchester a studium u nejlepšího evropského pedagoga současnosti, německého hobojisty Dominika Wollenwebera na Hochschule für Musik Hanns Eisler v Berlíně, na které navázal dvouletým účinkováním v proslulé Berlínské Filharmonii (Karajan Stiftung). Nastoupená cesta vedla k vítězství v jedné z nejprestižnějších hobojových soutěží Tokyo / Sony Music Foundation (2003). Jako sólista vystupuje s předními českými (PKF Prague Philharmonia, FOK, SOČR, Filharmonie Brno atd.) i zahraničními orchestry (např. Vancouver Symphony, Tokyo Philharmonic, Slovenská Filharmonia, Krakow Philharmonic, Münchener Kammerorchester). Nahrál a v českých premiérách provedl řadu náročných skladeb druhé poloviny 20. století (Carter, Feldman, Kopelent, Chen, Yun, Zimmermann). V roce 2009 mu vyšlo společně s Kateřinou Englichovou (harfa) a Ivo Kahánkem (klavír) debutové CD *Risonanza* u Supraphonu, v témže roce sólová nahrávka Martinů *Hobojového koncertu* u vydavatelství Arco Diva. Pro label Supraphon pak dále nahrál dvě sólová alba – první českou soubornou nahrávku *Dvanácti fantazií* G. P. Telemanna (2012), respektive barokní koncerty J. S. Bacha, A. Vivaldiho, G. P. Telemanna (2015, s Ensemble 18+). Je primáriem Ensemble Berlin-Prag (www.ensemble-berlin-prag.com), sólistou Filharmonie Brno, zakládajícím členem souboru Philharmonia Octet Prague a oficiálním hráčem francouzské firmy Buffet Crampon. Systematickou spoluprací s Ensemble Opera Diversa započal v roce 2014 premiérovým uvedením Haasovy *Suity* a skladbou Ondřeje Štochla *pro P.A.S.ti*.

www.vilemveverka.cz

Dirigentka **Gabriela Tardonová** (rozená Piszkaliková) pochází z Karviné. V pěti letech se stala členkou výběrového souboru Permoník. V roce 1998 promovala na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity v oboru sbormistrovství a poté vystudovala dirigování na Janáčkově akademii múzických umění v Brně ve třídě Rostislava Hališky a Lubomíra Máty. V roce 2002 se zúčastnila soutěžních dirigentských kurzů v Ostravě pod vedením Zsolta Nagye a stala se jejich vítězkou. V roce 2003–4 studovala v rakouském Grazu na Universität für Musik und darstellende Kunst v dirigentské třídě Martina Siegharta. V rámci tohoto stipendijního pobytu byla vybrána k aktivní účasti na mezinárodním festivalu International Week konaném v Grazu, kde spolupracovala s univerzitním symfonickým orchestrem. Zaměřuje se především na uvádění soudobé operní tvorby (*Žirafi opera* Markéty Dvořákové, *MrTuá* Markéty Dvořákové a Ivo Medka, opery Josefa Berga). Spolu s Tomášem Krejčím působí jako šéfdirigentka orchestru Mladí brněnští symfonikové.

Od roku 2006 pravidelně spolupracuje s Ensemble Opera Diversa, jehož tvář výrazně spoluurčuje jakožto kmenová dirigentka a členka uměleckého vedení souboru. Vedle koncertních projektů uvedla mimo jiné v premiéře opery dua Pavel Drábek | Ondřej Kyas *Dýňový démon ve vegetariánské restauraci* (2010) a *Ponava: Zmizelé řeky* (2013). S Ensemble Opera Diversa také premiérovala opery Miloše Štědrone *Palackého truchlivý konec* (2013) a *Chameleon* (2015).

Ensemble Opera Diversa je soubor profesionálních hudebníků a zpěváků, který se soustředí na objevené hudební a divadelní programy. Vedle koncertů komorního orchestru je jádrem činnosti původní komorní hudba a opery z dílny Ondřeje Kyase a Pavla Drábka. Ensemble Opera Diversa (EOD) tvoří komorní orchestr, sólisté, zpěváci, herci a komorní sbor Ensemble Versus. Od svých počátků v roce 1999 se ze souboru vyvinula hudební společnost, která uskutečňuje kolem třiceti vystoupení a představení ročně. Pravidelně uvádějí operní, hudebně-divadelní, koncertní i vokální novinky, často napsané právě pro ně. Na základě partnerství s Národním divadlem Brno realizuje Ensemble Opera Diversa od podzimu 2013 většinu svých produkcí v divadle Reduta na Zelném trhu v Brně.

Komorní orchestr vznikl v roce 2005, od počátku jej vede koncertní mistr **Jan Bělohávek**. Ensemble Opera Diversa uvádí ve vlastní produkci obvykle tři až pět tematických koncertních projektů. Jednotlivé programy obvykle propojují tvorbu 20. století se skladbami soudobými, především díly kmenového autora Ensemble Opera Diversa Ondřeje Kyase a spřízněných autorů. Ve smyslu hledání a dotváření vlastní poetiky soubor usiluje o vytváření posluchačsky objevených programů – nepřináší banální nebo notoricky známé kusy, vyhýbá se ale i úzkému vřazení do proudu soudobé vážné hudby. Svou dramaturgií i interpretačním nasazením usiluje o dialog s otevřeným posluchačem.